

Bydgoszcz, 5 października 2018 r.

WOJEWODA KUJAWSKO-POMORSKI

WPS.IX.431.2.35.2018. RK/JDa

**Pani
Ewa Wojciechowska
Kierownik
Miejsko-Gminnego Ośrodka
Pomocy Społecznej
ul. Kościelna 2
87-630 Skępe**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 186 pkt 3 i art. 197 b ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2018 r. poz. 998 z późn. zm.) oraz § 4 i § 13 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 r. w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz.U. poz.1477) w Miejsko - Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej, ul. Kościelna 2, 87-630 Skępe (zwanym dalej MGOPS lub Ośrodkiem) przeprowadzona została w dniach 10, 19 września 2018 r. kontrola prawidłowości.

Kontrola przeprowadzona została przez:

- R.K. – inspektora wojewódzkiego Wydziału Polityki Społecznej Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy, kierującego zespołem inspektorów,
- J.D – inspektora wojewódzkiego Wydziału Polityki Społecznej Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy,

na podstawie Upoważnienia Nr 566/2018 z dnia 6 września 2018 r.

w zakresie:

- realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej,
- zgodności zatrudnienia asystentów rodziny z wymaganymi kwalifikacjami.

Kontrolą objęto okres od 1 stycznia 2016 r. do 9 września 2018 r.

Opis ustalonego stanu faktycznego oraz jego ocena:

Kontrolę przeprowadzono w oparciu o rozmowę i wyjaśnienia p. Ewy Wojciechowskiej - Kierownika MGOPS, p. ■■■, p. ■■■ - asystentów rodziny oraz analizę dokumentacji.

Gmina została ustawowo zobowiązana do realizacji zadań z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Zgodnie z art. 10 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, pracę z rodziną organizuje gmina lub podmiot, któremu gmina zleciła realizację tego zadania na podstawie art.190. W Gminie Miejskiej Skępe (zwanej dalej Miastem) ww. zadanie realizuje MGOPS.

MGOPS działa obecnie na podstawie Statutu z dnia 18 lutego 2017 r. przyjętego Uchwałą Nr XXXIII/215/2017 Rady Miejskiej w Skępem. W dokumencie uwzględniono ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Zadania Ośrodka szczegółowo ustalone zostały w Regulaminie Organizacyjnym, z dnia 4 stycznia 2017 r., wprowadzonym Zarządzeniem Kierownika Nr 2/2017. Dokument zawiera wyodrębnione w strukturze Ośrodka stanowisko asystenta rodziny (§ 8 pkt 2 Dział wspierania rodziny i pieczy zastępczej) oraz należące do niego zadania (§ 15). Dokument uwzględnia realizację zadań wynikających z ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za Życiem”.

Burmistrz Miasta i Gminy Skępe upoważnieniem z dnia 15 października 2015 r., upoważnił p. Ewę Wojciechowską do prowadzenia postępowań w sprawach z zakresu wspierania rodziny oraz wydawania w tych sprawach decyzji.

W wyniku czynności kontrolnych stwierdzono również, że w strukturze jednostki kontrolowanej wyodrębniono Dział Wspierania Rodziny i Pieczy Zastępczej, co jest zgodne z zapisem art. 10 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny.

W zakresie realizacji zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej ustalono, co następuje:

- odnośnie do zapisu art.176 pkt 1: *opracowanie i realizacja 3- letnich gminnych programów wspierania rodziny,*
- zgodnie z art.179 ust.1 wyżej cytowanej ustawy *w terminie do dnia 31 marca każdego roku wójt składa radzie gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań.*

Miasto opracowało i realizuje 3-letni Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2016-2018 przyjęty Uchwałą Nr XXI/116/2016 Rady Miejskiej w Skępem z dnia 6 czerwca 2016 r. Głównym celem programu jest polepszenie sytuacji rodzin, poprawa jakości życia, zapobieganie patologii i wykluczeniu społecznemu. Program zawiera diagnozę środowiska, która posłużyła do określenia celów szczegółowych, a także dane liczbowe dotyczące sytuacji społecznej i demograficznej środowiska lokalnego. Ścisła współpraca podmiotów działających na rzecz dzieci i rodzin oraz ich zaangażowanie, umożliwia wszechstronny rozwój małoletnich podopiecznych, a także przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których rodziny nie są w stanie pokonać opierając się na własnych możliwościach i środkach. Monitorowanie przebiegu programu będzie polegało na pozyskiwaniu informacji i danych od podmiotów realizujących poszczególne zadania, co umożliwi wgląd w zakres podejmowanych działań oraz ocenę ich efektywności.

W okresie objętym kontrolą Kierownik MGOPS dopełniła obowiązków rocznego sprawozdania z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawiła potrzeby z tym związane. Sprawozdania za lata 2016, 2017 zostały przekazane do Rady Miejskiej w Skępem w terminie określonym w ustawie.

W okresie objętym kontrolą MGOPS zatrudniał następujących asystentów rodziny:

- p. [REDACTED] – w ramach umowy o pracę, w okresie od 1 stycznia 2016 r. do chwili obecnej,
- p. [REDACTED] – w ramach umowy o pracę, w okresie od 1 lutego 2017 r. do chwili obecnej.

Asystenci obejmowali pomocą:

- w 2016 r. 18 rodzin, w tym 3 przypadki rodzin zobowiązanych do współpracy przez Sąd,
 - w 2017 r. 21 rodzin, w tym 5 przypadków rodzin zobowiązanych do współpracy przez Sąd,
 - w 2018 r. (do dnia kontroli) 20 rodzin, w tym 6 przypadków rodzin zobowiązanych do współpracy przez Sąd,
- przy zachowaniu zasady, iż żaden asystent równocześnie nie pracował z więcej niż 15 rodzinami.

Na podstawie badanej dokumentacji ustalono, iż w okresie objętym kontrolą zatrudnieni asystenci rodziny posiadają wymagane kwalifikacje, zgodne z art. 12 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

W aktach osobowych asystentów znajdowały się oświadczenia dotyczące spełniania wymagań wynikających z art. 12 ust. 1 pkt 2, 3 i 4 ww. ustawy.

W *zakresach czynności* asystentów rodziny uwzględniono wszystkie zadania, wynikające z art. 15 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

- W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 2 i pkt 4b:

- *tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,*
- *finansowanie podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny.*

MGOPS tworzy możliwość podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny. W okresie objętym kontrolą, asystenci podnosili swoje kwalifikacje poprzez szkolenia tematyczne. W budżecie Ośrodka zostały zaplanowane środki finansowe na szkolenia. /

Praca asystentów nie była łączona z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego na terenie miasta, w której praca była prowadzona, co jest zgodne z art. 17 ust. 3 cyt. wyżej ustawy. Ponadto, stosownie do treści art. 17 ust. 4 ustawy, asystenci rodziny nie prowadzili postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez miasto.

W okresie objętym kontrolą praca z rodzinami prowadzona była przez asystentów rodziny i pracowników socjalnych. Zgodnie z zapisami art. 11 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w przypadku, gdy Ośrodek Pomocy Społecznej podjął informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadzał w tej rodzinie wywiad środowiskowy, na zasadach określonych w ustawie o pomocy społecznej.

Jeżeli z analizy sytuacji rodzinnej wynikała konieczność przydzielenia rodzinie asystenta rodziny, pracownik socjalny występował do Kierownika Ośrodka z wnioskiem o jego przydzielenie, a Kierownik przydzielał rodzinie asystenta.

Ponadto, zgodnie z art. 8 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, rodzina również wyrażała pisemną zgodę na współpracę z asystentem. Dotychczas nie było przypadku odmowy przyznania rodzinie asystenta.

Kierownik Ośrodka, w oparciu o ww. ustawę, wprowadził w dniu 4 stycznia 2017 r. Zarządzeniem nr 5/2017 wewnętrzną procedurę postępowania przy realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych dla asystentów i pracowników socjalnych MGOPS.

Ponadto, Zarządzeniem Kierownika nr 4/2017 z dnia 4 stycznia 2017 r., powołano w Ośrodku Zespół ds. Asysty Rodzinnej. Zespół ma charakter otwarty, a w jego skład wchodzi Kierownik Ośrodka, pracownicy socjalni, asystenci rodziny. W uzasadnionych przypadkach na posiedzenia Zespołu zapraszani są przedstawiciele instytucji np. pedagog szkolny, kurator, policjant. Spotkania Zespołu odbywają się według potrzeb.

Zbadano dokumentację wszystkich rodzin prowadzoną w okresie objętym kontrolą. Asystenci dokumentowali swoją pracę poprzez: ocenę sytuacji rodziny, plany pracy z rodziną, aktualizacje planu pracy, kartę pracy z rodziną lub harmonogram działań z rodziną, okresową ocenę sytuacji rodziny, notatki służbowe.

Asystenci dokonywali okresowej oceny sytuacji rodziny nie rzadziej, niż co pół roku, co jest zgodne z art.15 ust.1 pkt 15 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Termin sporządzenia pierwszej okresowej oceny sytuacji rodziny liczony był od daty pierwszego wejścia asystenta w środowisko. Pouczono, iż dzień podpisania zgody na współpracę z rodziną, jest punktem wyjścia do budowania wszelkiej dokumentacji rodziny oraz wykonywania działań przez asystenta.

Częstotliwość wejść w środowisko asystentów była adekwatna do potrzeb rodzin.

Plany pracy zawierały terminy realizacji poszczególnych działań oraz przewidywane ich efekty, co jest zgodne z zapisem art. 15 ust. 3 ww. ustawy.

- W zakresie koordynacji poradnictwa opisanego w art. 8 ustawy *o wsparciu kobiet w ciąży i rodziny „Za życiem”*.

Do chwili przeprowadzenia kontroli do Miejsko - Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej nie wpłynął żaden wniosek wynikający z ustawy o wspieraniu kobiet w ciąży i rodziny „Za życiem”.

- W zakresie realizacji zapisu art. 15 ust.1 pkt 16: *monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z asystentem*.

Asystenci rodziny prowadzili monitoring funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy, w formie wizyt w środowisku oraz rozmów z rodziną. Wejścia w środowisko były dokumentowane w formie notatek służbowych. Monitoring prowadzony był w zależności od potrzeb rodziny. Obecnie okres jego trwania nie przekracza 3 miesiące.

Decyzja o kontynuowaniu współpracy z rodziną lub jej zakończeniu podejmowana jest przez asystenta rodziny w konsultacji z pracownikiem socjalnym, na podstawie wyciągniętych wniosków z dotychczasowej współpracy. Zakończenie pracy asystenta w rodzinie, jak dotąd następowało z powodu osiągnięcia zamierzonych celów, rezygnacji rodziny ze współpracy z asystentem lub z powodu zmiany miejsca zamieszkania podopiecznych.

- W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 7: *prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy*.

Monitoring sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej prowadzony jest na bieżąco przez pracowników MGOPS. Realizując powyższe zadanie Ośrodek współpracuje z innymi służbami tj.: szkołą, dzielnicowymi, służbą zdrowia, kuratorami. W wyniku obserwacji oraz na podstawie stwierdzonych problemów i potrzeb rodziny, podejmowane są stosowne działania.

- W zakresie prowadzonego *monitoringu dzieci ze środowisk, w których występuje przemoc oraz jakie służby były zaangażowane w prace na rzecz rodziny*.

W okresie objętym kontrolą asystenci współpracowali z rodzinami, w których występowała przemoc. W pracę na rzecz rodziny zaangażowane były również inne służby tj.: pracownicy socjalni, dzielnicowi, pedagodzy, pielęgniarka środowiskowa, przedstawiciel Miejsko-Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, czy Zespół Interdyscyplinarny. W przypadku zaobserwowania występowania przemocy, niezwłocznie podejmowano działania mające na celu ochronę zdrowia i życia dzieci, w tym założono „Niebieską Kartę”, powiadomiono Sąd Rejonowy w Lipnie o sytuacji rodziny, monitorowano

środowisko przez pracownika socjalnego, dzielnicowego, zorganizowano wsparcie psychologiczne, zaproponowano wizytę u terapeuty uzależnień, prowadzono rozmowy wspierające i wzmacniające z członkami rodziny.

- W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 3c: *tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez:*

- *prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci.*

Na terenie miasta nie funkcjonuje placówka wsparcia dziennego w oparciu o ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Alternatywnie działa jednak 6 świetlic opiekuńczo-wychowawczych.

Ponadto aktywizuje dzieci również Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Skępem, w której odbywają się zajęcia kulturalne, konkursy, wycieczki. Z kolei Miejsko - Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych organizuje różnego typu akcje dla dzieci, jak: dzień dziecka, wyjazdy na basen, ogniska integracyjne.

Na terenie Miasta funkcjonuje także Centrum Kulturalno – Oświatowo - Rekreacyjne, które rozwija zdolności i zainteresowania dzieci, poprzez udział w zajęciach kulturalnych, manualno-plastycznych, czy przyrodniczych.

- W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 3a: *tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez:*

- *zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,*

oraz

- w zakresie realizacji zapisu art. 10 ust. 3: *praca z rodziną jest prowadzona w szczególności w formie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego, terapii i mediacji, usług dla rodzin z dziećmi, pomocy prawnej, organizowania dla rodzin spotkań.*

Miasto Skępe zapewnia rodzinie przeżywającej trudności dostęp do bezpłatnego, specjalistycznego poradnictwa (socjalnego, terapeutycznego, psychologicznego, pedagogicznego). Szczegółowych informacji w tym zakresie udzieliła Kierownik MGOPS.

- W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 3b i 4c: *tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez:*

- *organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,*
- *finansowanie kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust.2, ponoszonych przez rodziny wspierające.*

W okresie objętym kontrolą, na terenie miasta nie funkcjonowały rodziny wspierające. W związku z tym nie ponoszono kosztów związanych z ich funkcjonowaniem i szkoleniem. Informacje o możliwości pełnienia funkcji rodziny wspierającej umieszczono na tablicy ogłoszeń Ośrodka oraz na stronie biuletynu informacji publicznej.

- W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 5: *współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.*

Miasto uczestniczy w kosztach związanych z utrzymaniem wychowanków przebywających w pieczy zastępczej:

- w 2016 r. - wydatkowano kwotę: 12 787,32 zł,
- w 2017 r. - wydatkowano kwotę: 34 239,38 zł,
- w 2018 r. (do dnia kontroli) - wydatkowano kwotę: 48 189,61 zł.

- W zakresie realizacji zapisu art. 15 ust.1 pkt 2: *opracowanie planu pracy z rodziną we współpracy z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, skoordynowanym z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej-*

Jak dotąd jeden asystent p. █████ współpracowała z rodzinami na rzecz odzyskania dzieci. Asystent uczestniczył w opracowaniu planu pracy z rodziną skoordynowanego z planem pomocy dziecku, jak również w Zespołach ds. Okresowej Oceny Sytuacji Dziecka.

- W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 6: *sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art.187 ust.3.*

Miasto sporządza sprawozdania rzeczowo-finansowe z zakresu wspierania rodziny oraz przekazuje je wojewodzie w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego. Sprawozdania przekazywane były w następujących terminach (dane ustalono z CAS):

- a) za I półrocze 2016 r. w dniu 4 lipca 2016 r.,
- b) za II półrocze 2016 r. w dniu 9 stycznia 2017 r.,
- c) za I półrocze 2017 r. w dniu 5 lipca 2017 r.,
- d) za II półrocze 2017 r. w dniu 12 stycznia 2018 r.,
- e) za I półrocze 2018 r. w dniu 2 lipca 2018 r.,

Powyższa analiza wskazuje, iż zachowano ustawowe terminy określone w § 3 ust.1 rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie sprawozdań rzeczowo-finansowych z wykonywania zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej (Dz.U. z 2016 r. poz. 213).

Na podstawie powyższych ustaleń skontrolowaną działalność ocenia się pozytywnie.¹

W związku z powyższym nie wydano zaleceń pokontrolnych.

Kontrolę wpisano do książki kontroli pod nr **15/2018** w dniach 10, 19 września 2018 r.

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach. Jeden egzemplarz wystąpienia pokontrolnego przekazuje się kierownikowi kontrolowanej jednostki, za potwierdzeniem odbioru.

Kontrolowana jednostka jest obowiązana, w terminie 30 dni, do powiadomienia Wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych.

(podpis i pieczęć Wojewody)

¹Dokonana ocena została oparta o następującą skalę ocen (na podstawie zarządzenia Nr 371/2017 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy z dnia 11.12.2017, w sprawie wprowadzenia Regulaminu kontroli): pozytywna, pozytywna z uchybieniami, pozytywna z nieprawidłowością, pozytywna z nieprawidłowościami, negatywna (po przekroczeniu przyjętego progu istotności).